

Kaj mora znati vrla gospodinja? Spisala M. L., učiteljica uršulinske šole v Ljubljani. — Ta sestavek nadaljuje razpravo, priobčeno v lanskem letnem poročilu uršulinske ljudske, oziroma meščanske šole v Ljubljani. Pisateljica govori o hrani in o pijači. Celo tvarino pa razpravlja v štirih glavnih delih: a) Kateri namen ima hrana? b) Kako naj gospodinja odbira hrano? c) Kako naj se pripravljata hrana? d) O najznamenitnejših živilih.

Prvi del razlaga namen hrane. Ako hočemo živeti, moramo jesti. Jed je neizogibno potrebna k ohranitvi našega življenja. Vsled sopenja in pottenja izgubimo dan za dnevom znatne sestavine svojega telesa, in vse te obrabljene snovi nam povrača in namešča hrana. Velevažna dolžnost vrle gospodinjice je, da vé, kako rabiti hrano, da se doseže pravi namen. Razen hranitbe pa mora živež tudi vzdrževati telesno toploto. V drugi točki našteva najboljše krvo- in toplotvorna živila. Ravno v izbiranju teh je potrebna gospodinjici največja spretnost. Ona mora odbirati hrano gledé na njene človeškemu življenju potrebne snovi, mora pa tudi vpoštevati letni čas, delo in starost. Z ozirom na tretjo točko poročevavka ne navaja raznih receptov, ampak opozarja na velevažno nalogo vode, ki pretvarja tvarino na najrazličnejši način. Med „najznamenitnejšimi živili“ našteva vsakovrstna živila, njih lastnosti, sestavo in vporabo. — Gospodinja ali kuharica bi segla pač po kopii receptov, iz katerih bi se učila, kako mora različne hranivne tvarine pretvarjati, spajati, da dajo tečna jedila, nikakor pa se ne muči s prirodoznanskimi načeli. Celi sestavek ima bolj znanstveno vrednost, za praktično gospodinjico ne bo imel tolike cene. Pač pa bo ta razprava izvrstno služila vzgojiteljicam, sploh učiteljicam, ki se ukvarjajo z gospodinjstvom in se hočejo z istim temeljiteje seznaniti. Slovenskim mladenkam, bodočim gospodinjicam, bi se storila velika usluga, ako bi se tem sestavkom o gospodinjstvu pridejali še primerni praktični navodi in recepti ter bi se vsa tvarina objavila v eni knjigi.

S. L. P.

Hrvaška književnost.

Znanstvena djela za obću naobrazbu, na svijet izdaje „Jugoslav. akademija znanosti i umjetnosti. Knjiga II. Bizantija i germanski zapad do smrti cara Justinijana I. (476—565.) Napisao Natko Nodilo. U Zagrebu. Knjižara Jugoslavenske akademije (Dioničke tiskare). 1900. Stran IV in 1—496. — O prvi knjigi tega zbornika smo izpregovorili na str. 703. „Dom in Sveta“ l. 1898. ter rekli, da bode drugi zvezek segel do Karola Vel., in da bo posebno zanimiv radi tega, ker bo razpravljajal o južnih Slovanih. To se pa ni zgodilo. Učeni pisatelj je

končal drugi zvezek že s smrtjo cesarja Justiniana I. 565, a v celi knjigi ne govori nikjer o Slovanih, ampak le o Bizantincih in o Germanih, kar kaže že sam naslov knjige. Da je bizantinska zgodovina za južne Slované zelo važna in da se more zgodovina balkanskih Slovanov dobro spoznati le po temeljitem proučavanju bizantinske države, to je gotova stvar. Prvi zvezek tega zbornika je bil tudi urejen po tej osnovi, drugi pa ne. Priznati se mora, da je bizantinska zgodovina tudi v tem zvezku precej natančno opisana in sicer cesarji Zenon, Anastazij, Justin in Justinian (na str. 1—172 in 357—496). V ostalem delu knjige pa razpravlja pisatelj o Germanih z veliko natančnostjo, ki bi v Nemcih morda ugajala, a nam Slovanom se zdi nepotrebna v tej knjigi. O Odoakerju, Gotih, Frankih, Vandalih in Langobardih imajo Nemci napisano celo literaturo, ni torej potrebno, da se mi Slovani ukvarjamo z zgodovino teh narodov in da se za tisk take zgodovine troši denar iz slovanskih zaklad, ko imamo v slovanski prošlosti še toliko važnih, a nerešenih vprašanj. Učeni zgodovinar je mogel brez vsake škode popolnoma skratiti germansko zgodovino ter je omeniti le v toliko, kolikor je potrebna za splošni pregled Justinianove dobe. Ko bi se bil pisatelj držal te osnove, bi bil mogel dovršiti bizantinsko zgodovino do leta 800, in čitatelji bi imeli mesto germanske slovanske zgodovino v rokah. Razume se, da bi jo tudi z zanimanjem čitali, germanske pa ne bodo. Pri vsem tem se mora priznati, da je pisatelj neke odstavke bizantinske zgodovine prav lepo opisal. Posebno zanimiv je popis važnosti Bizanta in zakaj se je vzdržal tako dolgo (str. 11—22) in pa popis Justiniana kot obnovitelja rimske države (str. 357 do 496). Karakteristika Justiniana I. in njegove vlade je izvrstno zadeta, tako tudi popis njegovih vojskovodij Belizarja in Narzeja. Razjasnil je tudi pričo o Belizarjevem siromaštvu (str. 424 in 490 do 491).

Učeni zgodovinar je črpal podatke za svoje delo le iz tedanjih virov ter jih uporabljal po svojih nazorih; na najnovejša dela o tej dobi se ni oziral. Celo germansko zgodovino je opisal po virih brez posebnega ozira na znamenita nemška zgodovinska dela iz novejšega časa. Pisatelj sodi vse le s svojega stališča po dotičnih virih. In s tega gledišča je ta knjiga pri vseh posebnostih, ki se v njej nahajajo, zanimiva za strokovnjake, za širje občinstvo pa ni, ker ni pisana dovolj poljudno in ker obdeluje za Slovana preveč tuje gradivo.

Omenjeno delo se dobiva v zbirki knjig, ktere izdaje akademija vsako leto za naročnino 10 gld.; sicer pa je knjiga tudi posebej na prodaj v vseh knjigarnah.

Iv. Steklasa.